



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quomodo docebit omnem veritatem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

ταὺς δὲ τελεστικὰς ἀπικλήσεις, ἡ βεβαιὸν ἐν φρεσίν αὐ-
 θεμενέναι, οὐδὲ τὸ μυστικὸν αὐτῶν ἡτοῖς ἐπ' αὐταῖς ἐνε-
 ργηταῖς ἐκ θεοῦ διωόμεναι ἐκ τῆς κρυφίας πρὸς τὸν κοινὸν ἐ-
 ξάγειν. αὐτῶν οὖν ἡ κατ' ἡμᾶς ἰσχυρὰ ἀποδοσις ἔχει, ταῖς
 ἀνεκμπνευσταῖς μνήσεσιν αὐτὰς ἐκμαθῶν, καὶ πρὸς θεο-
 τέρον ἔξιν καὶ ἀναγωγὴν ἐρωπιείῳ καὶ ἐνεργείῳ ἰσχυρῶς
 δοσιπλοθεῖς, ἀπὸ τῆς τελεπνευστικῆς ἐκμάψεως ἀνα-
 βήσῃ πρὸς τὴν ὑπερτέτην αὐτῶν διήρησιν. Precationes
 autem quæ in mysteriis adhibentur, nefas est scripto interpre-
 tari, & mysticam eorum intelligentiā aut vim, quæ in eis Deo
 auctore, efficacitatem habet, ex adyto in publicum efferre: Sed
 quemadmodum à maioribus nostris traditum accepimus, cum
 eas doctrina quæ foras exire non debet, hauseris & ad diuiniorē
 animi constitutionem & mentis elevationem, diuino amore,
 sanctisq; actionibus perfectus euaseris: diuino (Sacramenti or-
 dinis) lumine ad summam earum scientiam deducere. Nec
 opus est ut traditio patrum decreta exspectet. Simul
 cum scriptura datam fatetur idem Dionysius eodem
 libro. Nostra enim hierarchia vis omnis in verbis, quæ à Deo
 tradita sunt, cernitur. Sanctissima autem venerationeque di-
 gnissima verba ea esse dicimus, quæ nobis à Sanctis nostris præ-
 ceptoribus in sacrosanctis atq; Theologicis libris sunt prodita,
 quæque ab ipsdem sanctis viris institutione, quæ magis à mate-
 ria abhorret, proximāq; iam quodammodo esset, ac similis cœ-
 lesti hierarchia, ex mente in mentem, vel corporeo illo quidem,
 sed quod minus materiae est participes, sine scripto studiorum no-
 strorum duces principesque didicerunt, neque hæc hierarchia
 scilicet Apostolis, in commune, scriptisq; bonum diuino numine
 permotis apertis intelligentiis, sed sanctis signis tradiderunt.
 Neque enim quis Sanctus est: Nec omnium est, ut ait Paulus
 scientia. Vide & Maximi & Pachymenij Scholia, & ma-
 nifestissime apparebit, semper traditionem ἡραφῆς
 ἐκ τῶν, extra scripturam, fuisse comitem scripturæ.

VERSUS 13.

*Cum autem venerit ille Spiritus ve-
 ritatis, docebit vos omnem veri-
 tatem, non enim loquetur à semet-
 ipso: sed quacunque audiet loque-
 tur, & quæ ventura sunt annun-
 tiabit vobis.*

QVÆSTIO I.

Quis est ille qui venit?

§. 1. **G**Ræce signanter, ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος τὸ πνεῦ-
 μα τοῦ ἀληθείας. Cum venerit ille paracletus, τὸ
 πνεῦμα, qui est spiritus. Nam ἐκεῖνος quod est masculi-
 num, non potest ad πνεῦμα quod neutrum est referri.
 Quod Augustinus, Cyrillus, alijque notarunt. Vocatur
 autem Spiritus veritatis, ut per entithefin dæmoni
 opponatur, qui est spiritus mendax, & pater men-
 daci. Nec quocumq; modo veritatis est Spiritus, sed
 ipse veritas creatrix est increata, fons & scaturigo veræ
 doctrinæ, quæ mundum imbucere Apostoli debebant
 Ita Athan. oratione 2. contra Arianos, cum filium pa-
 tris facit Spiritui sancto. Datur autem Christo ut Deo,
 à quo acceptus erat, ut homo. Monet autem Augu-
 stinus l. 4. de Trinit. c. 21. Non ideo patre minorem
 esse, quia missus fuerit, sed propter principij auctori-
 tatem commendandam. Quomodo autem veniat
 cum sit ubique Spiritus Sanctus non est arduum co-
 gnoscere: Est enim missio personæ diuinæ ab alia pro-
 cessio cum habitadine & respectu alicuius effectus,
 qui circa eos, quibus mittitur, effici solet. Itaque nec
 persona quæ non producit, mitti potest, nec ea quæ
 producit mitti potest, sine nouo in rebus creatis ef-
 fectu; mitti enim aliqua sui mutatione non potest,
 Adami Conzen in Euang. Tom. II.

Processio
 quid sit.

cum sit omnino immutabilis, & immensa; nouo er-
 go modo alicubi esse dicitur, cum noua dona gratiæ
 confert, quia vero ut id possit habet à mittente, mitti
 dicitur. Itaque nec à Spiritu sancto mittitur filius, nec
 vlla persona à seipsa, quia filius à solo patre à quo pro-
 cedit, mitti potest, & nulla persona à seipsa produci-
 tur. Quamuis autem effectus per idiomata & proprie-
 tatem vni personæ tribuatur, non tamen vnus est, sed
 omnium; omnes enim vna essentia conueniunt. Est
 que omnium cum omnibus intima coniunctio & in-
 habitatio, quam ἀχώρητον Græci appellant. Datur
 autem Spiritus sanctus, non modo dona eius, ut Au-
 gustinus l. 15. Deus enim dat Deum. & Amb. lib. 1. c. 4. de
 Spiritu sancto. & c. 3. Lombard. distinct. 15.

QVÆSTIO II.

Quomodo docebit omnem veritatem?

§. 1. **G**Ræce est ὁδηγῶν ὑμᾶς εἰς πᾶσαν ἀλήθειαν, du-
 cet vos in omnem veritatem. Verus videtur legis-
 se διδάσκει, docebit, Syrus habet נדבבך נדבבך nedabbarchun,
 ducet vos, quod glossa interpretatur נדבבך duxit, utroq;
 modo in libris veterum legitur, & idem est sensus.
 Quamuis enim deducere esse videtur plus quam do-
 cere, idem tamen sensus est.

Omnem igitur veritatem Apostolos docuit, non
 eam modo, quæ singulis etiā idiotis necessaria est ad
 salutem, sed etiam eam, quæ sublimior est, sine cuius
 cognitione multi saluantur, quæ Iudæos gentes, hære-
 ticos erudire, & conuincere possent, ut Spiritui & sa-
 pientię eorū, ne totius quidem mundi calliditas pos-
 set obfistere. Quæ ex re concludimus, Ecclesiam ita
 regi à Spiritu sancto, ut in rebus ad salutem necessarijs
 non erret. Nā Spiritus sanctus non Apostolis modo, *Semper*
 sed eorum etiam successoribus necessarius erat, ut ni- *necessarius*
 mirum in fallibilis certitudo dogmatū semper apud fuit *Spiri-*
 aliquos relideret, ne deesset discere volentibus certus *tus sanctus*
 magister, & errantibus corrector ac ductor, cum enim Ecclesia,
 scripturę sensus in varias interpretationes rapiatur, cū
 minima pars eam in lingua primæua intelligere possit.
 Si nemo est, qui eā sine erradi periculo explanare po-
 test, non est Ecclesia firmamentū & columna verita- *Fallaci-*
 tis, in qua etiam multi vera doceant, & plures v- *nemo cre-*
 bique terrarum veritatis professione gloriantur, non *deretene-*
 erit tamen cui tanquā veraci fidere possit, qui ad Ec- *tur.*
 clesiam tendit, si errare omnes possunt. Vereri. n. debet,
 ne quod fieri posse norunt, re ipsa fiat. Cum ergo Spi-
 ritum ductorem Ecclesię Christus polliceatur fore,
 non potest errare, nisi & Spiritum errare dicamus. Nā
 quantum ad res fidei pertinet, ne falsum Deum, aut
 falsa fide verum Deum colant Christiani ad prouide-
 tiam Spiritus sancti maxime pertinet. Nec in omnem
 veritatem ducitur, qui contra aliquem tuetur errorem.
 Ideo veritatem toties repetit scriptura, ut suspiciōne
 erroris excludat. Hinc in concilijs illa sancta fiducia
 verba: *Visum est Spiritui sancto & nobis.*

§. 2. Apostolis datum esse Spiritum sanctū, ut er-
 rare non possent, hæretici fatentur; magnopere enim
 contendunt eos post pentecostē omnia fidei dogma-
 ta perfecte tenuisse itaq; percepisse veritatem, ut falsa
 docere non possent. In eorū igitur doctrina certitudo *Ecclesia*
 fuit, seu ut vocant, infallibilitas, quæ etiam discipuli *non potest*
 agnouerunt, & tuto crediderunt, tanquā Spiritui san- *falli.*
 cto per eos loquenti, seu ipsi Christo. At vero cū po-
 steriori non minus consultū Deus noluerit, quā Ec-
 clesiæ, quæ prima ætate floruit, non deseruit eā Spi-
 ritus sanctus. Hunnius hoc loco promissionē primo
 & principaliter in Apostolis ait impletam, quos Spi-
 ritus sanctus ita in omnē induxit veritatē, ut in doctri-
 na fidei non errarent. Deinde secundario impleti in
 Ecclesia vique ad finem mundi. *Quæ quamdiu audit vo-*
cē pastoris, ac se baculo verbi Dei regi, ac duci patitur, tamdiu

